

Clasa a XII-a, Soluții și barem

Problema 1. Pe mulțimea $\mathbb{R}^+$ a numerelor reale mai mari sau egale cu zero considerăm operația $*$, care are proprietatea că este comutativă și asociativă și pentru orice $x, y, z \in \mathbb{R}$ avem

$$x * y * z = x + y + z + xy + yz + zx + xyz.$$

Determinați legea și arătați că $(\mathbb{R}^+, *)$ este monoid.

G. René

Soluție și barem. Avem $x * y * 0 = x + y + xy$, pentru orice $x, y \in \mathbb{R}^+$. De aici reiese $x * 0 * 0 = x$, oricare ar fi $x \in \mathbb{R}^+$ **6p**

Pe de altă parte $x * y * 0 * 0 * 0 = x + y + xy = (x * 0) + (y * 0) + (x * 0)(y * 0)$ **6p**

De aici $0 = 2(0 * 0) + (0 * 0)^2$, de unde $0 * 0 = 0$ sau $0 * 0 = -2$, al doilea caz nefiind posibil. **6p**

Rezultă că 0 e element neutru deci $x * y = x * y * 0 = x + y + xy$, oricare ar fi $x, y \in \mathbb{R}^+$ **3p**

Problema 2. Fie A un inel finit comutativ cu proprietatea că suma soluțiilor ecuației $x^2 = 1$ este nenulă.

- Demonstrați că $1 + 1 = 0$.
- Demonstrați că ecuația $x^2 = 1$ are cel mult două soluții distincte.
- Dați exemplu de inel în care ecuația de mai sus are două soluții distincte.

Cristi Săvescu

Soluție și barem. a) Fie $M = \{x \in A \mid x^2 = 1\}$. Dacă $x \in M$ atunci $-x \in M$ și x este inversabil. **3p**

Dacă nu există $x \in M$ cu $x = -x$, putem grupa soluțiile ecuației în perechi $(x, -x)$. Suma soluțiilor ecuației va fi atunci zero – contradicție. Deci există $x \in M$ cu $x = -x$ și, cum x este inversabil, avem $1 = -1$ **3p**

b) Din comutativitate $x, y \in M$ implică $(xy)^2 = x^2 y^2 = 1$ deci $xy \in M$. Așadar M este grup finit. Cum orice element din M este fie 1, fie de ordin 2 deducem $\text{card } M = 2^p$, cu $p \in \mathbb{N}$. Dacă $p = 0$ concluzia este evidentă. Pentru $p \geq 1$ fie $a \in M$ $a \neq 1$. Avem $1 + a \neq 0$, $(1 + a)^2 = 1 + 1 = 0$ **6p**

Pentru $x \in M$, avem $(x + a + 1)^2 = x^2 + (a + 1)^2 = 1$ deci $x + a + 1 \in M$ și, cum $x \neq x + a + 1$, putem grupa elementele din M în perechi $(x, x + a + 1)$, suma fiecărei perechi fiind $2x + a + 1 = a + 1$. Suma elementelor din M este atunci $2^{p-1}(a - 1) \neq 0$, deci 2^{p-1} este impar, deci $p = 1$ și $\text{card } M \leq 2$ **6p**

c) Inelul $A = \{0, 1, a, a + 1\}$, cu $2 = 0$, $a \neq 0$, $a^2 = 0$ satisface condițiile date. **3p**

Problema 3. Fie $f : [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}$ o funcție derivabilă, cu derivata continuă. Arătați că

$$\max f^2 \leq 3 \int_0^1 f^2(x) dx + \frac{1}{2} \int_0^1 (f'(x))^2 dx.$$

***

Soluție și barem. Pentru $x, t \in [0, 1]$ avem

$$f^2(x) = f^2(t) + \int_t^x 2f(u)f'(u) du. \quad \text{.....} \mathbf{3p}$$

De aici $f^2(x) \leq f^2(t) + \int_0^1 2|f(u)f'(u)|du \dots\dots\dots$ **6p**

Integrând după t , $f^2(x) \leq \int_0^1 f^2(t)dt + 2 \int_0^1 |f(t)||f'(t)|dt \dots\dots\dots$ **3p**

Din inegalitatea mediilor avem $2|f(t)||f'(t)| \leq 2f^2(t) + \frac{1}{2}|f'^2(t)|$ pentru $t \in [0, 1]$.
Atunci, pentru orice $x \in [0, 1]$ avem

$$f^2(x) \leq \int_0^1 f^2(t)dt + 2 \int_0^1 f^2(x)dx + \frac{1}{2} \int_0^1 f'^2(x)dx$$

de unde concluzia. **9p**

Problema 4. Calculați

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \prod_{k=1}^n \frac{n^2 + n + k^2}{n^2 + k^2}.$$

G. René

Soluție și barem. Notăm cu a_n produsul din enunț. Atunci

$$\ln a_n = \sum_{k=1}^n \ln \left(1 + \frac{n}{n^2 + k^2} \right),$$

logaritmul fiind bine-definit..... **3p**

Cum $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+x)}{x} = 1$, pentru $\varepsilon > 0$ există $\delta > 0$, astfel ca pentru $|x| \leq \delta$ să
avem $x(1-\varepsilon) \leq \ln(1+x) \leq x(1+\varepsilon)$ **6p**

Rezultă că pentru $1/n \leq \delta$, avem, cu notația $x_n = \frac{1}{n} \frac{1}{1 + \frac{k^2}{n^2}}$

$$(1-\varepsilon)x_n \leq \ln(1+x_n) \leq (1+\varepsilon)x_n,$$

deci

$$(1-\varepsilon) \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n \frac{1}{1 + \frac{k^2}{n^2}} \leq \ln a_n \leq (1+\varepsilon) \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n \frac{1}{1 + \frac{k^2}{n^2}}.$$

..... **6p**

Cum

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n \frac{1}{1 + \frac{k^2}{n^2}} = \int_0^1 \frac{1}{1+x^2} dx = \frac{\pi}{4},$$

deducem

$$(1-\varepsilon) \frac{\pi}{4} \leq \liminf a_n \leq \limsup a_n \leq (1+\varepsilon) \frac{\pi}{4}.$$

..... **3p**

Deoarece ε este arbitrar, deducem că limita există și $\lim_{n \rightarrow \infty} \ln a_n = \frac{\pi}{4}$, de unde
reiese $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = e^{\frac{\pi}{4}}$ **3p**